

**PROGRAM SŁUŻĄCY DZIAŁANIOM PROFILAKTYCZNYM MAJĄCYM NA CELU
UDZIELENIE SPECJALISTYCZNEJ POMOCY, ZWŁASZCZA W ZAKRESIE PROMOWANIA I
WDROŻENIA PRAWIDŁOWYCH METOD WYCHOWAWCZYCH W STOSUNKU DO DZIECI
W RODZINACH ZAGROŻONYCH PRZEMOCĄ W RODZINIE
W POWIECIE CZĘSTOCHOWSKIM NA LATA 2021-2025**

Częstochowa 2021 rok

Spis treści

I.	WSTĘP	2
II.	PODSTAWA PRAWNA	2
III.	ODBIORCY PROGRAMU.....	3
IV.	DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W POWIECIE CZĘSTOCHOWSKIM ORAZ DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ JEGO PRZECIWDZIAŁANIA	4
V.	ZASOBY W OBSZARZE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE WYSTĘPUJĄCE NA TERENIE POWIATU CZĘSTOCHOWSKIEGO	6
VI.	CELE PROGRAMU	7
VII.	REALIZATORZY	8
VIII.	CZAS REALIZACJI PROGRAMU	9
IX.	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU	9
X.	MONITORING I SPRAWOZDAWCZOŚĆ	9
XI.	PODSUMOWANIE.....	9

I. WSTĘP

Rodzina odgrywa w życiu każdego człowieka ogromną rolę. Sposób wychowania, stosowane przez rodziców metody wychowawcze oraz zwyczaje, jakie panują w każdej rodzinie mają wpływ na to, kim stanie się dziecko w dorosłym życiu. Do prawidłowego rozwoju dziecka wymagana jest atmosfera akceptacji i miłości oraz ochrona i opieka zapewniające dzieciom poczucie bezpieczeństwa. Zjawiska społeczne takie jak uzależnienia, ubóstwo, bezrobocie czy choroby cywilizacyjne utrudniają zapewnienie dzieciom warunków sprzyjających i właściwych rozwojowi. Zwiększające się napięcie i frustracja rodziców przyczynia się do przyjmowania przez nich nieprawidłowych postaw i metod wychowawczych, często opartych na przemocy. W związku z tym istnieje potrzeba podejmowania działań profilaktycznych w zakresie wspierania rodziny w pełnieniu przez nią funkcji wychowawczych oraz opiekuńczych

II. PODSTAWA PRAWNA

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku stanowi, że Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka, a organy władzy publicznej zobowiązane są do ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją oraz że dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych.

Kwestie dotyczące ochrony dzieci znajdują się również w aktach międzynarodowych m.in. w Konwencji o Prawach Dziecka przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z dnia 20 listopada 1989 roku. Rodzina przedstawiona jest jako podstawowa komórka społeczeństwa oraz naturalne środowisko rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci i powinna być otoczona niezbędną ochroną oraz wsparciem, aby mogła w pełnym zakresie wypełniać swoje obowiązki w społeczeństwie. Uznaje, że dziecko dla pełnego i harmonijnego rozwoju swej osobowości powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia.

Szczegółowo problem ochrony praw dziecka przedstawiony został w Kodeksie Rodzinnym i Opiekuńczym zgodnie z którym małżonkowie są zobowiązani do współdziałania dla dobra rodziny, którą przez swój związek założyli, a rodzice i dzieci są obowiązani do wzajemnego szacunku i wspierania.

Jednak nie we wszystkich rodzinach panują odpowiednie warunki do prawidłowego rozwoju dzieci. Część dzieci wychowywanych jest poza domem rodzinnym. Sytuacje takie regulują istniejące akty prawne m.in. Konstytucja RP, kodeks rodzinny i opiekuńczy, konwencja o prawach dziecka, ustawa o Rzeczniku Praw dziecka, ustawa o pomocy społecznej, ustawa o wspieraniu rodziny i

systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej pomoc społeczna jest tą dziedziną polityki społecznej państwa, której celem jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie same pokonać.

Cele opracowania ustawy z dnia 9 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej roku zawarte są w preambule która m.in. stanowi, że „dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a szczególnie dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami”. Ustawa ta także nakazuje obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada na samorząd powiatowy m.in. obowiązek opracowania i realizacji programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielanie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych, w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Częstochowie realizując zadania z zakresu pomocy społecznej m.in. oferuje w ramach Punktu Interwencji Kryzysowej bezpłatną pomoc prawną i psychologiczną oraz doradztwo pracownika socjalnego. Porady udzielane są w sytuacji kryzysowej, w tym także w przypadku wystąpienia przemocy w rodzinie. Aby nie doprowadzać do konieczności podejmowania interwencji w sytuacjach wystąpienia przemocy w rodzinie i aby niwelować tego skutki, należy zintensyfikować podejmowanie działań o charakterze profilaktycznym.

III. ODBIORCY PROGRAMU

1. Rodziny zagrożone przemocą w rodzinie:

- a) dzieci i młodzież,
- b) współmałżonkowie lub partnerzy w związkach nieformalnych,
- c) osoby niepełnosprawne,
- d) osoby starsze.

2. Przedstawiciele władz lokalnych, instytucji i służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

3. Świadkowie przemocy.

IV. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W POWIECIE CZĘSTOCHOWSKIM ORAZ DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ JEGO PRZECIWDZIAŁANIA

Na podstawie informacji uzyskanych od instytucji działających na terenie powiatu częstochowskiego dokonano diagnozy zjawiska przemocy i prowadzonych działań w zakresie jej przeciwdziałania, opierając się na danych za lata 2018 – 2020 otrzymanych z Ośrodków Pomocy Społecznej oraz Zespołów Interdyscyplinarnych z terenu Powiatu Częstochowskiego.

Niebieska Karta to ogół czynności podejmowanych i prowadzonych przez zespół osób będących przedstawicielami jednostek organizacyjnych pomocy społecznej gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem istnienia przemocy w rodzinie.

Tabel nr 1 - Liczba założonych „Niebieskich Kart” przez OPS-y z terenu Powiatu Częstochowskiego w latach 2018 – 2020

Nazwa OPS	2018	2019	2020	OGÓŁEM
MOPS BLACHOWNIA	33	30	23	86
MGOPS KONIECPOL	11	8	10	29
GOPS DĄBROWA ZIELONA	3	3	7	13
GOPS JANÓW	15	11	9	35
GOPS KAMIENICA POLSKA	3	10	9	22
GOPS KŁOMNICE	18	9	13	41
GOPS KONOPISKA	25	21	21	67
GOPS KRUSZYNA	4	7	1	12
GOPS LELÓW	13	18	6	37
GOPS MSTÓW	6	11	6	23
GOPS MYKANÓW	17	17	11	45
GOPS OLSZTYN	14	37	11	61
GOPS POCZESNA	17	20	21	58
GOPS PRZYRÓW	5	3	7	15
GOPS RĘDZINY	10	8	10	28
GOPS STARCZA	1	5	2	8
RAZEM				580

Analizując dane przedstawione w powyższej tabeli trudno jednoznacznie zdiagnozować tendencje dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie w Powiecie Częstochowskim. Spowodowane jest to zróżnicowaniem Powiatu m.in. pod względem liczby ludności

poszczególnych gmin i wielkością ich obszaru. Z danych tabelarycznych wynika, że w jednym roku najwięcej niebieskich kart bo 33 założono w Gminie Miejskiej Blachownia a najmniej – po 1 w Gminie Starcza i Gminie Kruszyna. Najwięcej „Niebieskich Kart” na przestrzeni lat 2018 – 2020 zostało założonych na terenie Gminy Miejskiej Blachownia – 86 a najmniej na terenie Gminy Starcza – 8 (najmniejsza z gmin Powiatu Częstochowskiego). Aktualnie we wszystkich gminach funkcjonują Zespoły Interdyscyplinarne w skład których wchodzi przedstawiciel jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty. Członkowie zespołu współpracują ze sobą w celu pomocy rodzinom w kryzysie, niewygodnym wychowawczo.

W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Częstochowie działa Punkt Interwencji Kryzysowej, w którym dyżurują: prawnik, psycholog i pracownik socjalny udzielający poradnictwa. Dane dotyczące udzielonych porad:

Tabela nr 2 Liczba udzielonych porad w ramach PIK w PCPR w Częstochowie w latach 2018 – 2020

Poradnictwo specjalistyczne:	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
liczba porad psychologa	204	224	256
liczba porad prawnika	101	84	32
liczba porad pracownika socjalnego	107	115	72
łącznie	412	423	360

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Częstochowie prowadzi kilka grup wsparcia m.in. dla osób doznających przemocy w rodzinie, dla rodzin zastępczych i ich wychowanków które mają na celu wzmocnienie własnych kompetencji uczestników w radzeniu sobie z sytuacjami trudnymi. PCPR w Częstochowie corocznie prowadzi nabór kandydatów do udziału w programie korekcyjno – edukacyjnym dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Placówki oświatowe na terenie powiatu częstochowskiego w ramach działalności profilaktycznej organizują zajęcia pozalekcyjne, imprezy rekreacyjno – sportowe, konkursy, występy, spotkania tematyczne (teatryki, happeningi).

Powiatowa Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Częstochowie prowadzi warsztaty i szkolenia dla rodziców. Umożliwia także mediacje rówieśnicze w sytuacji konfliktów oraz konsultacje dla pedagogów, nauczyciel, dzieci i rodziców w indywidualnych przypadkach.

Wsparcie osób starszych i z zaburzeniami psychicznymi oraz ich rodzin zapewnione jest przez domy pomocy społecznej oraz bieżącą realizację zadań ośrodków pomocy społecznej funkcjonujących na terenie powiatu.

Placówki Opiekunco – Wychowawcze zapewniają prawidłową opiekę i wychowanie dzieciom

którym rodzice nie są tego w stanie zapewnić.

V. ZASOBY W OBSZARZE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE WYSTĘPUJĄCE NA TERENIE POWIATU CZĘSTOCHOWSKIEGO

Do ww. zaliczamy m.in. następujące podmioty.

Lp.	NAZWA INSTYTUCJI
1	Starostwo Powiatowe w Częstochowie
2	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Częstochowie
3	Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Blachowni
4	Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Koniecpolu
5	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrowie Zielonej
6	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Janowie
7	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamienicy Polskiej
8	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłomnicach
9	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Konopiskach
10	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kruszyńcu
11	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lelowie
12	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mstowie
13	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mykanowie
14	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Olsztynie
15	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Poczesnej
16	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przyrowie
17	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starczy
18	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rędzinach
19	Zespoły interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie działające w 16 gminach powiatu częstochowskiego.
20	Centrum Obsługi Administracyjnej Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych w Chorzenicach
21	Centrum Obsługi Administracyjnej Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych w Blachowni
22	Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Częstochowie
23	Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Koniecpolu
24	Komenda Miejska Policji w Częstochowie
25	Komisariat Policji w Koniecpolu
26	Komisariat Policji w Blachowni
27	Komisariat Policji w Poczesnej
28	Komisariat Policji w Olsztynie
29	Komisariat Policji w Kłomnicach
30	Sąd Rejonowy w Częstochowie
31	Sąd Rejonowy w Myszkowie
32	Świetlice Środowiskowe na terenie powiatu częstochowskiego
33	Zespół Szkół w Żółtym Potoku
34	Liceum Ogólnokształcące w Kamienicy Polskiej
35	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Koniecpolu

37	Służba Kuratorska
38	Szkoły

VI. CELE PROGRAMU

Cel główny programu:

Poprawa sytuacji bezpieczeństwa rodzin i dzieci zagrożonych zjawiskiem przemocy w rodzinie.

Cele szczegółowe:

1. Diagnoza problemu i profilaktyka :

Działania

- a) Monitorowanie środowisk rodzinnych z terenu powiatu częstochowskiego (GOPS, Policja).
- b) Popularyzacja informacji o instytucjach, placówkach i organizacjach działających na rzecz pomocy dziecku i rodzinie oraz dotyczących przemocy za pośrednictwem ulotek i plakatów.
- c) Bieżące szkolenia pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Częstochowie w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w ramach oferty proponowanej przez m.in. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Katowicach.

Oczekiwane efekty

- a) Uzyskanie wiedzy dotyczącej rozmiaru środowisk zagrożonych przemocą domową.
- b) Zwiększenie świadomości społecznej dot. możliwości wsparcia i pomocy dziecku i rodzinie oraz przeciwdziałania przemocy.
- c) Poszerzenie kompetencji pracowników PCPR w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wskaźniki

- a) Monitorowanie ilości założonych i prowadzonych Niebieskich Kart.
- b) Liczba rozpowszechnionych informacji o instytucjach, placówkach i organizacjach.
- c) Liczba szkoleń dla pracowników w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

2. Rozpowszechnienie i promocja konstruktywnych metod wychowawczych i postaw rodzicielskich:

- a) Promowanie prawidłowych postaw i metod wychowawczych wśród rodziców m.in. przez organizowanie w szkołach warsztatów na temat zagrożenia przemocą w rodzinie i przemocą rówieśniczą oraz zajęć dla rodziców i opiekunów organizowanych przez Powiatową Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną w Częstochowie i Publiczną Poradnię Psychologiczno Pedagogiczną w Koniecpolu.

- b) Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego w Punkcie Interwencji Kryzysowej przy PCPR w Częstochowie.
- c) Prowadzenie grupy wsparcia dla osób zagrożonych przemocą w rodzinie.

Oczekiwanie efekty

- a) Zwiększenie wiedzy i umiejętności wychowawczych rodziców wobec dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą i dysfunkcyjnych.
- b) Wzrost liczby osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego.
- c) Wzmocnienie umiejętności i wiedzy oraz prawidłowej komunikacji w rodzinie wśród osób korzystających z grupy wsparcia dla osób zagrożonych przemocą w rodzinie.

Wskaźniki

- a) Liczba zrealizowanych warsztatów, zajęć i grup wsparcia.
- b) Liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego.

3. Pomoc rodzinie dysfunkcyjnej z problemami opiekuńczo -wychowawczymi:

- a) Zaangażowanie dzieci dotkniętych przemocą w rodzinie w zajęcia pozalekcyjne organizowane w szkołach i placówkach wsparcia dziennego.
- b) Rozwój zainteresowań i uzdolnień dzieci jako sposobu radzenia sobie z zachowaniami dysfunkcyjnymi.
- c) Rozwój aktywnych form spędzania czasu wolnego.

Oczekiwane efekty

- a) Zwiększenie dostępności do specjalistycznego poradnictwa w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- b) Zwiększenie wiedzy na temat metod aktywnego spędzania czasu jako alternatywnej formy radzenia sobie z zachowaniami dysfunkcyjnymi.

Wskaźniki

- a) Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach rozwijających zainteresowania i uzdolnienia
- b) Rodzaj zajęć organizowanych dla dzieci z uwzględnieniem warsztatów dot. przeciwdziałania przemocy.

VII. REALIZATORZY

Niniejszy program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie na terenie powiatu

częstochowskiego będzie realizowany we współdziałaniu z lokalnymi samorządami i instytucjami, które zajmują się zjawiskiem przemocy w rodzinie.

VIII. CZAS REALIZACJI PROGRAMU

Zakłada się, że Program służący działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie w powiecie częstochowskim realizowany będzie od 2021 roku do 2025 roku.

IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Program służący działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie w powiecie częstochowskim finansowany będzie ze środków własnych podmiotów realizujących program.

X. MONITORING I SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Monitoring przebiegu realizacji programu odbywać się będzie w oparciu o coroczne dane statystyczne podmiotów zaangażowanych w jego realizację.

Cele programu są spójne z celami Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Powiatu Częstochońskiego.

XI. PODSUMOWANIE

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Częstochowie odpowiada między innymi za koordynację działań instytucji organizujących wsparcie dla rodziny oraz działających na rzecz pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie.

Wszystkie wskazane podmioty podejmują różnorodne działania zapobiegające występowaniu zjawiska przemocy w rodzinie. Część z nich udziela pomocy pokrzywdzonym przemocą prowadząc porady prawnika, pracownika socjalnego i psychologa.

Program służący działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie w powiecie częstochowskim zakłada współdziałanie instytucji na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Głównym celem jest poprawa bezpieczeństwa rodzin i dzieci zagrożonych zjawiskiem przemocy w rodzinie. Bardzo ważne

jest podejmowanie spójnych działań mających na celu udzielenie specjalistycznej pomocy rodzinom, jak również promowanie i wdrażanie prawidłowych postaw i metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową.